

МЕТОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В статті розглянуто основні підходи, прийоми та методи визначення та оцінки рівня економічної безпеки телекомунікаційного підприємства. Визначено етапи організації захисту економічної безпеки. Зроблено акцент на тому, що для управління економічною безпекою необхідно розробити цільові критерії для оцінки її рівня. Вирішення цього завдання потребує створення системи відповідних методів. Перевага надається багатокомпонентним методам. Розглянуто основні моделі визначення порогових значень критичного стану підприємства. Зауважено, що об'єктивно оцінити стан економічної безпеки телекомунікаційного підприємства за всіма його функціональними складовими важко. Причиною є те, що є такі показники, які важко вимірювати конкретними числами, формами та величинами. До таких складових віднесено інтелектуальну, кадрову, політико-правову, техніко-технологічну. Визначити питому вагу значущості кожної з них важко. У статті зроблено спробу вирішення цього завдання. При цьому наголошено, що єдиної методики розрахунків рівнів економічної безпеки не існує. Кожний суб'єкт господарювання розробляє таку методіку з урахуванням своєї специфіки.

Ключові слова: *рівень економічної безпеки, телекомунікаційне підприємства, інтегральний показник, фінансовий стан, критерій, коефіцієнт, діагностика.*

Постановка проблеми. Для вирішення завдання управління економічною безпекою телекомунікаційного підприємства важливим є визначення цільових критеріїв оцінки економічної безпеки, фінансової захищеності підприємства. Необхідно побудувати, у відповідності до специфіки діяльності, сигнальну систему для попередження про загрози. На основі цього розробити систему методів для проведення аналітичної оцінки стану справ, моніторингу показників економічної безпеки з метою визначення реальних позначок кризового стану. Рівень економічної безпеки є категорією динамічною і змінюється в процесі функціонування підприємства під впливом багатьох факторів, серед яких важливе місце посідає технологічний. Розвиток телекомунікаційних технологій та застосування найкращих досягнень у бізнес-процесах сприяють підвищенню рівня економічної безпеки. Більш досконалі технології забезпечують більш високий рівень захисту від несанкціонованого, деструктивного втручання зловмисників у внутрішні процеси життєдіяльності підприємства. Така динаміка вимагає постійної корекції механізму управління економічною безпекою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу питанням прогнозування розвитку банкрутства в сучасних умовах приділено у працях Колишкіна О.В. На основі глибокого вивчення підходів до прогнозування ймовірності банкрутства Вільяма Бівера вчений побудував систему власну модель. Його напрацювання складають логічну і зрозумілу систему прийомів та методів визначення рівня економічної безпеки. Але, з практики добре відомо, що крім загальних критеріїв рівня економічної безпеки є критерії специфічні, притаманні кожному конкретному суб'єкту господарювання. Це особливо важливо, оскільки вказує напрями дослідження проблеми саме для телекомунікаційного підприємства. Даному аспекту проблеми присвятили свої дослідження такі вчені-дослідники як В.П. Мак-Мак, А.П. Судоплатов, А.В. Лекарев. До представників вітчизняної економічної школи у контекст і проблеми відносяться Аванесова Н.Є., Алькема В.Г., Кириченко О.С., Ілляшенко О.В.,

Погорелов Ю.С. Отримані ними результати дослідження проблем економічної безпеки дозволили більш повно і масштабно побачити питання діагностування та прогнозування розвитку підприємства.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. При цьому залишається не вирішеним питання визначення питомої ваги значущості функціональних складових економічної безпеки. Таких як інтелектуальна, кадрова, техніко-технологічна, політико-правова тощо.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі розгляду основних підходів і методів оцінки рівня економічної безпеки підприємства показати можливий варіант розрахунку питомої ваги значущості функціональних складових в загальному контексті економічної безпеки телекомунікаційного підприємства.

Виклад основного матеріалу. Кожне завдання в силу своєї специфіки потребує застосування відповідних методів його вирішення. В контексті розв'язання завдань економічної безпеки для телекомунікаційного підприємства найчастіше використовуються багатокомпонентні методи, тобто такі, які складаються з кількох різноманітних прийомів. Найбільш поширеними серед них є:

- структурно-функціональний метод, який дозволяє дослідити елементи системи у їх взаємозв'язку і взаємодії в рамках єдиного цілого. Сутність методу полягає в поділі складного об'єкта на складові, вивченні зв'язків між ними та їх специфічних функцій;
- метод визначення економічної ефективності. За допомогою цього методу за кожною функціональною складовою визначають ступінь використання ресурсів підприємства, достатність оборотних коштів для здійснення виробничо-збутової діяльності;
- комплексний метод: у даному випадку передбачає організацію комплексного дослідження економічної безпеки. По суті це є міждисциплінарним дослідженням через те, що економічна безпека базується на кількох складових;
- метод визначення порогових показників рівня економічної безпеки, заснований на засадах теорії ризиків. Застосовується як в класичному (ризик як збиток), так і в неокласичному розумінні (ризик як ймовірність відхилення від плану).

Свою специфіку для телекомунікаційного підприємства має економічна діагностика, яка передбачає вивчення економічного стану, виявлення проблем, факторів та сил, що впливають на процеси функціональної діяльності підприємства [1, С.196-200; 2, С.17-28]. Для отримання максимально повних даних про стан економічної безпеки телекомунікаційного підприємства діагностика проводиться у кілька етапів (рис.1).

На першому етапі формується система методичних інструментів діагностики економічної безпеки для виявлення рівня ефективності використання економічних ресурсів.

Виявлення факторів негативного впливу на стан економічної безпеки є завданням другого етапу. Діагностика проводиться на двох рівнях: фактори зовнішнього впливу і внутрішнього. При цьому, якщо прояви зовнішнього впливу мало піддаються регулюванню на рівні підприємства, то внутрішні фактори впливу знаходяться в полі реального контролю і можуть регулюватися силами підприємства. І перший, і другий рівні діагностики є важливими для телекомунікаційного підприємства, але при цьому різні завдання для підприємства. На першому рівні, за результатами діагностики зовнішнього впливу, підприємство організує свою діяльність в плані або захисту від небажаного впливу, або використання певних можливостей. На другому ж рівні, підприємство реально має можливість активно застосовувати свій ресурс у напрямі розбудови оптимального організаційно-економічного механізму управління власними ресурсами у забезпеченні стабільного функціонування. Дослідження показують, що достатній рівень економічної безпеки забезпечується, у першу чергу, за рахунок внутрішнього ресурсу.

Рис. 1. Організація захисту економічної безпеки телекомунікаційного підприємства

Діагностика стану фінансової захищеності підприємства є завданням третього етапу. Вивчаються основні показники управління фінансовими та інвестиційними ресурсами, оскільки це надає можливість побачити фінансове навантаження на підприємство, визначити можливі варіанти оптимізації фінансових та інвестиційних потоків.

Результати перших трьох етапів діагностики дозволяють приступати до створення системи ризик-менеджменту, головним інструментом якого є діагностичний апарат виявлення критичних зон ризиків та подальше прийняття рішень на зниження ймовірності появи негативного результату та мінімізацію можливих втрат. Враховуючи те, що сучасна економічна наука розглядає ризик як подію, результатами якої можуть бути позитивні

наслідки, нейтральні і негативні, система ризик-менеджменту відповідна повинна бути організаційно орієнтована по всім зазначеним позиціям [3, С. 43-47].

Логічним завершенням діагностики економічної безпеки телекомунікаційного підприємства повинно бути створення організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки. Такий механізм має формувати управлінські рішення у напрямі захисту економічних інтересів підприємства [4].

Оцінка економічної безпеки телекомунікаційного підприємства передбачає врахування взаємозв'язків та взаємообумовленостей всіх рівнів управління. Індикатори, за якими відбувається оцінка поділяються на кількісні та якісні. Але, крім цього, необхідно спиратися на чітку і зрозумілу класифікацію показників економічної безпеки:

- за рівнем об'єкта економічної безпеки;
- за періодом дії загроз та їх прогнозу;
- за складом загроз;
- за природою та джерелом виникнення загроз;
- за спрямованістю загроз;
- за масштабами ймовірного збитку від загроз.

За рівнем об'єкту економічної безпеки відповідно поділяються на групи і її показники:

- групи показників макроекономічного рівня, мезорівня, показники мікроекономічного рівня;
- показники особистого рівня.

Група загроз за їх природою, спрямуванням та за масштабами ймовірного збитку є об'єктом посиленої уваги при створенні моделі управління економічною безпекою, оскільки необхідно враховувати конкретні умови та обставини.

До складу показників, що характеризують економічну безпеку телекомунікаційного підприємства входять:

- показники, що характеризують потенціал складових економічної безпеки, таких як інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна тощо;
- показники залежності підприємства від факторів зовнішнього впливу – політико-правова ситуація на конкретному етапі, рівень інфляції і стабільність національної валюти, інвестиційна політика, технологічна експансія, дефіцит бюджету;
- показники, що вказують на рівень адаптивності, гнучкості і динамічності механізму управління.

Діагностика зазначених та інших показників економічної безпеки дає підстави для визначення порогових рівнів, за межами яких стає неможливою економічна діяльність, подальший підтримка науково-технічного та кадрового потенціалу, інноваційного та інвестиційного клімату.

Таким чином, економічна безпека телекомунікаційного підприємства – це його здатність забезпечувати ефективне і стабільне функціонування, впевнене використання ресурсів для вирішення актуальних завдань, стабільний розвиток та отримання прибутку на ринку інфокомунікаційних товарів та послуг [5; 11, С.112-118].

Від повноти визначення кількісних параметрів порогових значень залежить і достовірність рівня економічної безпеки. Кожен з визначених параметрів потребує відповідного методу розрахунків [6]. Причому, в залежності від кожної конкретної ситуації будуть змінюватися і методи. В сучасній економічній науці розроблено і випробувано практикою багато прийомів та методів прогнозування фінансових показників, в тому числі і з позицій банкрутства. Вони базуються на системи ризиків та загроз для фінансової безпеки підприємства, найбільш вагомим серед них є:

- валютні ризики: значні коливання валютного курсу та можливі протиправні дії;
- інвестиційні ризики, що потенційно пов'язані з можливими фінансовими втратами;

- репутаційні ризики: можуть призвести до втрати довіри через втрату позицій в бізнесі або через протиправні дії;
- операційні ризики – ризики контрагента, протиправні дії.

Існує кілька, найбільш відомих прогнозних моделей щодо фінансового стану підприємства (рис. 2.). Застосування кожної з цих моделей визначається конкретними результатами, які планується отримати. Відповідно до цього зроблено акцент на конкретні умови, систему показників, на вид діяльності підприємства. Професор Нью-Йоркського університету Е.Альтман свою формулу розрахунків розробив для компаній, акції яких не котируються на біржах. І тому ринкову вартість власного капіталу він замінив на співвідношення балансової вартості власного капіталу до позикового.

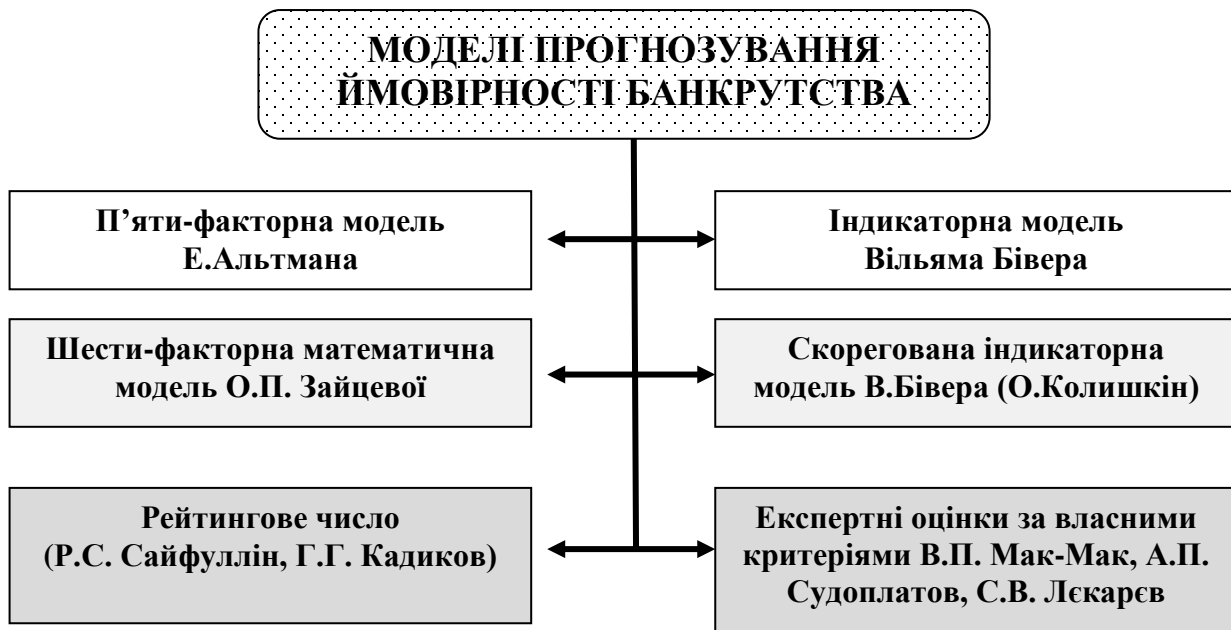

Рис. 2. Прогнозні моделі щодо фінансового стану підприємства

В основу моделі покладено оцінку кредитоспроможності, який розраховується за формулою:

$$Z = 1,2 \times K1 + 1,4 \times K2 + 3,3 \times K3 + 0,6 \times K4 + K5$$

де:

K1 – відношення оборотного капіталу до суми активів;

K2 – накопиченого прибутку до активів;

K3 – відношення доходів до вирахування відсотків і податків до суми активів;

K4 – відношення ринкової вартості акцій до позикових коштів;

K5 – оборотність активів.

Для проведення розрахунків використовуються статистичні дані і для різних значень Z визначена ймовірність настання банкрутства:

$Z < 1,81$: ймовірність настання банкрутства є великою;

$Z = 1,81 \div 2,675$: середня ймовірність настання банкрутства;

$Z = 2,675$: ймовірність настання банкрутства дорівнює 50%

$Z = 2,675 \div 2,99$: невелика ймовірність настання банкрутств;

$Z > 2,99$: ймовірність настання банкрутства незначна.

Вільям Бівер запропонував власне бачення індикаторів: грошовий потік/заборгованість; чистий прибуток/активи; заборгованість/активи; робочий капітал/активи; коефіцієнт покриття.

О.Колишкін використав індикатори В.Бівера для російських підприємств, розрахував середні показники. І на основі порівняння цих показників з нормативами прогнозував ймовірність настання банкрутства на період до п'яти років. Застосовано дві оціночні позиції: благополучні підприємства і підприємства-банкрути: на початку прогнозованого періоду і в кінці [3]. Розрахунки показників щодо ймовірності настання банкрутства є актуальними, підтверджені практикою (табл.1).

Таблиця 1

Розрахунки ймовірності банкрутства

№ з/п	Індикатори	Показники	Значення показників по Біверу-Колишкіну по роках до настання банкрутства				
			5 років	4 роки	3 роки	2 роки	1 рік
1.	Грошовий потік/заборгованість	Благополучні підприємства	0,47	0,44	0,45	0,45	0,45
		Банкрути	0,15	0,14	0,02	-0,05	-0,2
2.	Чистий прибуток/активи	Благополучні підприємства	0,06	0,07	0,1	0,07	0,06
		Банкрути	0,03	0,01	-0,02	-0,08	-0,2
3.	Заборгованість/активи	Благополучні підприємства	0,49	0,52	0,51	0,72	0,86
		Банкрути	0,4	0,42	0,37	0,37	0,37
4.	Робочий капітал/активи	Благополучні підприємства	0,4	0,36	0,39	0,38	0,38
		Банкрути	0,26	0,25	0,2	0,19	0,06
5.	Коефіцієнт покриття (оборотні кошти/короткострокова дебіторська заборгованість)	Благополучні підприємства	3,4	3,5	3,3	3,3	3,3
		Банкрути	2,4	2,3	2,3	2,3	2,0

Різниця в значеннях показників невелика. Це видно і на графіку, що вказує на незначну відстань від благополуччя до банкрутства.

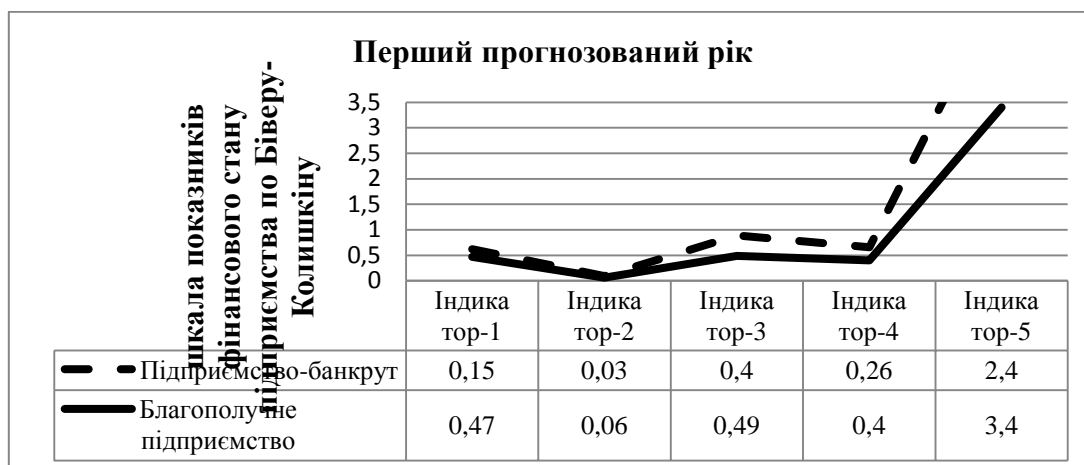

Рис. 3. Графік змін показників фінансового стану для благополучного підприємства і для підприємства-банкрута на 1-му році

Рис. 4. Графік змін показників фінансового стану для благополучного підприємства і для підприємства-банкрута на 5-му році

Як видно на прикладі порівняння показників двох крайніх позицій благополучного підприємства і підприємства на грані банкрутства різниця не є показово вираженою

В.П. Мак-Мак, А.П. Судоплатов, С.В. Лекарєв запропонували оцінювати рівень економічної безпеки за сукупним критерієм. Цей підхід для визначення рівня економічної безпеки представляється більш придатним для застосування на телекомунікаційному підприємстві, оскільки він розраховується з урахуванням експертних оцінок за характерними функціональними критеріями економічної безпеки конкретного підприємства:

$$СКЕБ = \sum Ki \times di, \text{ де:}$$

Ki – значення характерних функціональних критеріїв підприємства;

di – питома вага значущості кожної з врахованих функціональних складових;

i – кількість функціональних складових взятих для розрахунків сукупного критерію економічної безпеки підприємства.

Постає питання про те, як визначити питому вагу значущості функціональних складових. Безумовно, у фінансових показниках. Для цього протягом звітної періоду необхідно проводити моніторинг витрат і доходів по кожній з них. Питома вага буде вираховуватися як відношення прибутку, отриманого від реалізації потенціалу функціональної складової за звітний період до суми затрат на організацію виробництва за той самий період. За формулою:

$$di = \frac{Prdi}{TC}, \text{ де:}$$

Prdi – прибуток від реалізації потенціалу функціональної складової;

TC – загальні затрати.

При цьому слід зазначити, що надати об'єктивну оцінку стану економічної безпеки підприємства за всіма його функціональними складовими важко через те, що є показники, які не піддаються вимірюванню в конкретних числах, формах і величинах. Наприклад, політико-правова складова, або іміджева. Тобто, кожний конкретний випадок потребує специфічного підходу. Не можна сказати, що це неможливо, шляхи вирішення завжди є, але для кожного конкретного випадку вони є унікальними.

Практика доводить, що єдиної методики розрахунків оцінки рівня економічної безпеки не існує і кожній суб'єкт господарювання робить це своїм приватним методом [7; 8, С.38-37].

Для кожного конкретного підприємства з його специфічними функціональними складовими можна зробити свої розрахунки. Вони будуть актуальними лише для даного підприємства. Єдине, що може бути загальним для всіх підприємств, так це підходи до проведення таких розрахунків. Їх можна проводити на основі оцінки втрат для економічної безпеки та ефективності і результативності заходів щодо їх запобігання [9, С. 151-156]. Такий підхід може бути універсальним для всіх підприємств, в тому числі і для підприємства телекомунікації. Отже, оцінка рівня економічної безпеки телекомунікаційного підприємства може бути обчислена за формулою:

$$K_{\text{реб}} = K_{\text{спвк}} \times K_{\text{спка}}, \text{ де:}$$

$K_{\text{реб}}$ – коефіцієнт рівня економічної безпеки підприємства;

$K_{\text{спвк}}$ – коефіцієнт співвідношення позикових (ПК) і власних коштів (ВК);

$K_{\text{спка}}$ – коефіцієнт співвідношення позикових коштів (ПК) і активів підприємства (АП).

В свою чергу, як зазначено вище, коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів розраховується за формулою:

$$K_{\text{спвк}} = \frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}; \text{ коефіцієнт співвідношення позикових коштів і власних активів, відповідно, за формулою } K_{\text{спка}} = \frac{\text{ПК}}{\text{АП}}.$$

Таким чином, застосування цієї формули для розрахунків сукупного критерію економічної безпеки телекомунікаційного підприємства дозволяє варіювати показниками в залежності від завдань, видів діяльності підприємства і умов його функціонування (табл. 2).

Таблиця 2

Критерії коефіцієнта рівня економічної безпеки підприємства

№ з/п	Значення коефіцієнта рівня економічної безпеки ($K_{\text{реб}}$)	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства
1.	2.	3.
2.	$K_{\text{реб}} \leq 0,5$	Високий рівень економічної безпеки
3.	$K_{\text{реб}} \geq 0,51 \div 0,75$	Середній рівень економічної безпеки
4.	$K_{\text{реб}} \geq 0,76 \div 1,0$	Загроза втрати економічної безпеки
5.	$K_{\text{реб}} \geq 1,0 \div 2,0$	Втрата економічної безпеки і настання банкрутства

Мало того, цей підхід у розрахунках дає можливість оцінити ефективність управління економічною безпекою, оскільки базується на врахуванні функціональних показників, властивих для телекомунікаційного підприємства.

До основних показників, за якими вираховується сукупний критерій економічної безпеки відносяться:

- загальна рентабельність;
- рентабельність продажів;
- віддача всіх активів підприємства (виручка від продажів на 1 гривню активів);
- коефіцієнт покриття.

Порядок проведення оцінки фінансового стану підприємства в Україні встановлено Наказом Міністерства фінансів України № 616 від 14.07.2016 року. Методичною основою визначення інтегрального показника, що характеризує фінансовий стан, є метод багатofакторного дискримінантного аналізу, представлений у вигляді такої формули:

$$Z = a_1K_1 + a_2K_2 + a_3K_3 + a_4K_4 + a_5K_5 + a_nK_n - a_0, \text{ де:}$$

Z – інтегральний показник фінансового стану підприємства;

$K_1, K_2 \dots K_n$ – коефіцієнти фінансового стану за звітний період;

$a_1, a_2 \dots a_n$ – основні параметри моделі, які залежать від вагомості та розрядності коефіцієнтів, визначених на підставі даних фінансової звітності;

a_0 – вільний член дискримінантної моделі

Відомо, що метод дискримінантного аналізу використовується для розпізнавання заданих образів шляхом виявлення групових відмінностей на рівні кількісних та якісних показників. Висновок про фінансовий стан підприємства робиться на основі інтерпретації всіх складових інтегрального показника і встановлення відповідного класу. За цим Наказом встановлена наступна класифікація:

1 клас – високий рівень;

2 клас – достатній рівень;

3 клас – нижче середнього рівня;

4 клас – нестабільний фінансовий стан.;

5 клас – високий рівень спроможності дефолту.

Значення інтегрального показника для кожного виду діяльності, у відповідності до Наказу визначено для кожного виду діяльності, зокрема для виду економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» зокрема. Отже, для телекомунікаційного підприємства відповідність стану підприємства до значень інтегрального показника встановлена у такому співвідношенні (табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація телекомунікаційних підприємств за рівнем економічної безпеки

№ з/п	Телекомунікаційні підприємства	Класифікація телекомунікаційних підприємств за рівнем економічної безпеки на підставі значень інтегрального показника				
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	5 клас
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.	Великі та середні	більше ніж +0,7	від +0,69 до +0,09	від +0,8 до -0,55	від -0,56 до -3,2	менше ніж -3,3
2.	Малі	більше ніж +0,98	від +0,97 до +0,23	від +0,22 до -0,55	від -0,56 до -4,2	менше ніж -4,2

Розрахунок інтегрального показника стану економічної безпеки (фінансового стану) малого телекомунікаційного підприємства виконується за такою моделлю: $Z = 0,01гМК_1 + 1,92гМК_3 + 0,01гМК_6 + 0,02гМК_7 + 1,2гМК_8 + 0,01гМК_9 - 0,35$.

Для великих і середніх: $Z = 0,03гК_1 + 0,9гК_3 + 0,01гК_4 + 0,002гК_5 + 0,15гК_6 + 0,5гК_7 + 2,9гК_8 - 0,05$.

Наведені моделі вказують на ті коефіцієнти, які є актуальними для обчислення економічної безпеки телекомунікаційного підприємства і використовуються для розрахунку інтегрального показника:

K_1 - коефіцієнт покриття $\left(\frac{\text{оборотні активи}}{\text{поточні зобов'язання}}\right)$;

K_3 - коефіцієнт фінансової незалежності $\left(\frac{\text{власний капітал}}{\text{валюта балансу}}\right)$;

K_4 - коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом $\left(\frac{\text{власний актив}}{\text{необоротні активи}}\right)$;

K_5 - коефіцієнт рентабельності власного капіталу $\left(\frac{\text{чистий прибуток/збиток}}{\text{інвестований власний капітал}}\right)$;

K_6 - коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості
 $(\frac{\text{фінансовий результат від операційної діяльності}}{\text{чистий дохід від реалізації}})$;

K_7 - коефіцієнт рентабельності операційної діяльності за EBITDA
 $(\frac{\text{чистий дохід від реалізації+інші операційні доходи}}{EBITDA})$;

K_8 - коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком $(\frac{\text{чистий фінансовий результат}}{\text{валюта балансу}})$;

K_9 - коефіцієнт оборотності оборотних активів $(\frac{\text{чистий дохід від реалізації}}{\text{операційні оборотні активи}})$.

Висновки. При формуванні інтегрального показника економічної безпеки телекомунікаційного підприємства на сучасному етапі враховуються не всі фактори впливу на її стан. У зв'язку з цим науковий інтерес представляє порядок і методи розрахунку питомої ваги основних складових економічної безпеки: інтелектуальної, кадрової, політико-правової, техніко-технологічної тощо. Вирішення цього завдання надасть змогу не тільки більш точно визначити показник рівня економічної безпеки, а й сприятиме створенню механізму регулювання ресурсу цих складових.

Список використаної літератури

1. Ілляшенко О. В. Алгоритмізація дії механізму управління системою економічної безпеки підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 6. (230). С. 196–200.
2. Перфильев А.Б. Основные методики оценки финансового состояния российских предприятий и прогнозирование возможного банкротства по данным бухгалтерской отчетности. Ярославль: МУБ и НТ, 2005.
3. Кольшкин А.В. Прогнозирование развития банкротства в современной России: дис... канд. эк. наук : 08.00.05. Санкт-Петербург, 2003. 152 с.
4. Кудрявцев А.В. Экономическая безопасность, как ресурс управления на предприятиях с государственным участием. Гуманитарные научные исследования. 2017. № 6. URL: <http://human.snauka.ru/2017/06/24142>
5. Судоплатов А.П., Лекарев С.В. Безопасность предпринимательской деятельности: прак/ пособ. Москва: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. 155 с.
6. Алькема В. Г., Кириченко О.С. Управління змінами в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Вчені записки Університету «КРОК». 2014. Вип. 38. С. 112–118.
7. Поздеев В.О. Теория экономического анализа: методология, научные проблемы: курс лекций. Йошкар-Ола: Марийский государственный технический университет, 2009. 212 с.
8. Поздеев В.О. Анализ в системе экономической безопасности предприятия. Инновационное развитие экономики. Йошкар-Ола: Марийский государственный технический университет. №2. 2014. С.38-47.
9. Погорелов Ю. С., Ілляшенко О.В. Передумови формування механізму управління системою економічної безпеки підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015. № 4. Т.2. С. 151–156.

References

1. Iliashenko, O.V. (2015). Algorithmization of the mechanism of management of economic security of enterprise [Algoritmizatsiia deistviia mekhanizma upravlinnia systemoi ekonomicheskoi bezopasnosti predpriiatiia]. *Vestnik Khmel'nitskogo natsionalnogo universiteta*, (6), 196 – 200.
2. Perfiliev, A.B. (2005). Osnovnie metodiki otsenki finansovogo sostoianii rossiiiskih predpriiati i prognozirovanie vozmozhnogo bankrotstva po dannim buhgalterskoi otchetnosti [The

main methods of assessing the financial condition of Russian companies and forecasting possible bankruptcy according to financial statements]. Yaroslavl: MUB INT.

3. Kolyshkin, A.B. (2003). Prognozirovanie razvitiia bankrotstva v sovremennoi Rossii [Forecasting of bankruptcy development in modern Russia]. (Candidate dissertation). Sankt-Peterburg.
4. Kudriavtsev, A.V. (2017). Ekonomicheskaiia bezopasnost, kak resurs upravleniia na predpriatii s gosudarstvennym uchastiem [Economic security as a resource of management in enterprises with state participation]. *Gumanitarnyye nauchnyye issledovaniya*. Retrieved from <http://human.snauka.ru/2017/06/24142>
5. Sudoplatov, A.P., & Lekarev, S.V. (2001). Bezopasnost predprinimatelskoi deiatelnosti [Business security]. Moscow: OLMA-PRESS.
6. Alkema, V.G., & Kirichenko, O.S. (2014). Upravlenie izmeneniami v sisteme ekonomicheskoi bezopasnosti subektov khoziayistvennoi deiatelnosti [Managing changes in the system of economic security of subjects of economic activity]. *Uchenye zapiski universiteta "KROK"*, (38), 112-118.
7. Pozdeev, V.O. (2009). Teoriia ekonomicheskogo analiza: metodologiya, nauchnye problem [Theory of economic analysis: methodology, scientific problems]. Yoshkar-Ola: Mariiskii gosudarstvennyi universitet.
8. Pozdeev, V.O. (2014). Analiz v sisteme ekonomicheskoi bezopasnosti predpriatii [Analysis in the system of economic security of the enterprise]. *Innovatsionnoe razvitie ekonomiki*. - Yoshkar-Ola: Mariiskii gosudarstvennyi tekhnicheskii universitet, (2), 38-47.
9. Pohorelov, Yu.S., & Iliashenko, O.V. (2015). Predposylki formirovaniia mekhanizma upravleniia sistemoi ekonomicheskoi bezopasnosti predpriatii [Prerequisites of formation of the mechanism of management of system of economic safety of the enterprise]. *Vestnik Khmel'nitskogo natsionalnogo universiteta*, (4), 151-156.

СОТНИЧЕНКО ВЛАДИМИР НИКОЛАЕВИЧВИЧ. МЕТОДЫ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ. В статье рассмотрены основные подходы, приемы и методы определения и оценки уровня экономической безопасности телекоммуникационного предприятия. Определены этапы организации защиты экономической безопасности. Сделан акцент на том, что для управления экономической безопасностью необходимо разработать целевые критерии для оценки ее уровня. Решение этой задачи требует создания системы соответствующих методов. Предпочтение отдается многокомпонентным методам. Рассмотрены основные модели определения пороговых значений критического состояния предприятия. Замечено, что объективно оценить состояние экономической безопасности телекоммуникационного предприятия по всем функциональным составляющим трудно. Причиной является то, что есть такие показатели, которые трудно измерять конкретными числами, формами и величинами. К таким составляющим относятся интеллектуальная, кадровая, политико-правовая, технико-технологическая. Определить удельный вес значимости каждой из них трудно. В статье сделана попытка решения этой задачи. При этом отмечено, что единой методики расчета уровней экономической безопасности не существует. Каждый субъект хозяйствования разрабатывает такую методику с учетом своей специфики.

Ключевые слова: уровень экономической безопасности, телекоммуникационное предприятие, интегральный показатель, финансовое состояние, критерий, коэффициент, диагностика.

SOTNICHENKO VLADIMIR. METHODS OF EVALUATION OF ECONOMIC SECURITY IN A TELECOM COMPANY. *The article discusses the main approaches, methods and methods of determining and assessing the level of economic security of telecommunications companies. The stages of organization of economic security protection are defined. The emphasis is placed on the fact that for the management of economic security it is necessary to develop target criteria for assessing its level. The solution of this problem requires the creation of a system of appropriate methods. Preference is given to multi-component methods. The basic models of definition of threshold values of critical state of the enterprise are considered. It is noticed that objectively to estimate a condition of economic safety of the telecommunication enterprise on all functional components it is difficult. The reason is that there are indicators that are difficult to measure with specific numbers, shapes and quantities. These components include intellectual, personnel, political and legal, technical and technological. Determine the proportion of significance of each of them is difficult. In the article an attempt of solving this problem. At the same time, it is noted that there is no single method of calculating the levels of economic security. Each business entity develops such a methodology taking into account its own specifics.*

Key words: *economic security, telecommunications, enterprise, integral index, financial condition, criterion, factor, diagnostics.*